

МЕДИЈСКИ ПРИКАЗИ ЖЕНА И МУШКАРАЦА КАО АКТЕРА УБИЛАЧКОГ НАСИЉА**

Сажетак: Рад се бави анализом медијских приказа убилачког насиља у Србији, усмерене првенствено на њихову родну димензију. Анализа садржаја и дискурса о леталном насиљу обухватила је онлајн извештаје у одабраним српским дневним листовима, и обављена је на узорку текстова објављених између 1. маја и 31. октобра 2019. године. Резултати показују да је моралистичко просуђивање аутора новинских извештаја ослоњено на властите, или претпостављене стереотипе публике, као и субјективно поимање социјалне девијантности, а које се одражава у пристрасном приказивању актера, упадљиво обележје текстова посвећених случајевима леталног насиља које мушкарци врше према партнерки, односно члану породице. Потврђује се тенденција медија да жене извршитељке прикажу као изразито саможиве, подмукле и прорачунате, односно да их конструишу или као “фаталне жене”, или пак као “лоше супруге” или “лоше мајке”. Будући да имају моћну улогу у “конструисању знања” и значајно утичу на ставове у јавности, али и на јавне политике, круцијално је да медији подробније освесте своју улогу и унапреде праксу у овој области, те да о насиљу извештавају на начин којим неће стварати и одржавати погрешна уверења, стереотипе и предрасуде.

Кључне речи: убилачко насиље, убиство, медијски приказ, родни стереотип

Увод

Криминалитет се током последњег века широм света усталио као једна од омиљених медијских тема. Будући да медијске презентације утичу на начин на који јавност опажа, разуме и реагује на проблем криминалитета, а у крајњој линији и на јавне политике у области његове контроле (Surette, 2007, према Wong, Lee, 2018), многи аутори указују на негативне ефекте свеприсутне дис-

* biljasp@hotmail.com

** Рад представља резултат рада на пројекту који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (број 179045), под називом: Развој институционалних капацитета, стандарда и процедура за супротстављање организованом криминалу и тероризму у условима међународних интеграција.

торзије медијске слике о криминалитету, како у погледу његовог обима, кретања и структуре, тако и у вези са његовом позадином, факторима и актерима. Премда професионални и етички медијски стандарди налажу обавезу извештавања на објективан начин, комерцијални интерес медије усмерава ка сензационализму и задовољавању најплићих очекивања и жеља конзумента. Уз то, и сами новинари гаје стереотипе и предрасуде који утичу на начин на који извештавају о проблемима и догађајима, као и на то које изворе консултују и како описују актере и контекст догађаја (Skilbrei, 2012: 140).

Криминалитет је у медијским извештајима презаступљена тема, што нарочито важи за тешке облике насилничког криминалитета (Garofolo, 1981; Johnstone, Hawkins, Michener, 1994; Chesney-Lind, 1999; Naylor, 2001; Brennan, Vandenberg, 2009). Упркос томе што не доминирају у структури криминалитета, насилни злочини су константно у жижи медијске пажње јер подразумевају догађаје који су релативно ретки, екстремни и изразито узнемирујући (Jewkes, 2015; Lee, Wong, 2019), јер је вредност вести већа ако садржи одступање од “нормалних” очекивања, ако су догађаји на које се односи драматични, ако се могу персонализовати и имају негативне последице (Hall *et al*, 1978: 53). Вести о тешким насилним виктимизацијама су по природи ствари медијски вредне (Naylor, 2001), а убедљиво највише медијске пажње добијају убиства (Chermak, 1994; Maguire *et al*, 1999). Посебно шокантне догађаје попут масовних убиства, као и оне код којих се појављују “савршене” жртве које “не заслужују” виктимизацију, медији широко покривају како би одржали пажњу публике (Lee, Wong, 2019: 4).

Медијске обраде криминалитета доприносе и стереотипизацији његових актера и симплификацији његових узрока. Бројни аутори су предочили да ово нарочито важи за женско преступништво које се у јавном дискурсу доминантно разуме као индивидуална патологија и објашњава као резултат или изразите моралне изопачености, или пак менталног поремећаја (Brennan, Vandenberg, 2009). Моралистички приступ у објашњењу женског преступништва устаљено се ослања на извештачену представу о “идеалној жени”, а морална изопаченост жена које врше злочине разуме се као упадљиво одступање од нормативне “женствености” (Zedner, 1991: 308, према: Estrada *et al*, 2019: 141). Женско преступништво традиционално подразумева двојаку девијацију и двоструко кршење норми - како законских, тако и норми везаних за женску родну улогу, што повлачи снажнију стигматизацију жена у односу на мушкарце преступнике (Estrada, Nilsson, 2012; Lander, 2014, према: Estrada *et al*, 2019).

У литератури се указује и на “кавалерски”, тј. блажи медијски третман жена у односу на мушкарце који су извршили сличне злочине, поготово ако испољавају родно адекватне особине и понашање (Visher, 1983; Kruttschnitt, Savolainen, 2009; према: Estrada *et al*, 2019). Међутим, жене које изврше злочине који одражавају упадљиво одступање од традиционалних родних норми (које жени налажу пасивност и оданост као супруге, брижност и пожртвованост као мајке), попут насилних и злочина према деци, изложене су оштријем медијском третману (Estrada *et al*, 2019: 142). Жене које испуне друштвена очекивања као “добре мајке и супруге”, и пред судовима и у медијима

очекује бољи третман у односу на оне које пркосе родним стереотипима (Kennedy, 1995, према: Jewkes, 2015: 134).

Културна конструкција коју је Бергер (Berger) својевремено изразио речима да “мушкарци делају, а жене изгледају” (Berger, 1972: 47), опажа се у извештавању о женама као актеркама насилних злочина – њихов физички изглед је готово неизоставан део медијских наратива. Штавише, како упућује Џукс (Jewkes), физички изглед жене која је извршила убиство биће представљен као битан фактор догађаја: ако је атрактивна, биће приказана као *femme fatale* која је своју жртву ухватила у замку лепотом, а заправо је хладна, отуђена и морално шупља. Ако је пак физички непривлачна, мотив за насиље које је испољила тражиће се у њеној фрустрацији с тим у вези (Jewkes, 2015: 141). Медијска мизогинија, како показује ова ауторка, огледа се и у томе што се жене које су усмрћене од стране мушког партнера, једнако као и оне које су убиле мужеве, окривљују и осликавају на сличан, негативан начин - као “лоше супруге” (Jewkes, 2015: 142). Медијски прикази леталног партнерског насиља према женама традиционално су такви да обезбеђују изговор за учиниоца и криве жртве, скрећући пажњу публике на нешто што је жртва учинила чиме је “испровоцирала” напад, док ретко осветљавају шири контекст и постојање претходног партнерског насиља (Fairbairn, Dawson, 2013). И мада постоји тенденција у медијима да се припадници оба пола који изврше најтеже насиље представе као упадљиво другачији од тзв. обичног света, у случају жена се на тој “другачијости” по правилу далеко више инсистира (Morrissey, 2003, према: Jewkes, 2015: 156). Иако су случајеви леталног насиља које изврше жене малобројнији, медији их брижљиво чувају од јавног заборава играјући на карту дубоко усађених страхова од девијантних жена (Jewkes, 2015).

Будући да привлаче велику пажњу и емоционално ангажују публику, медијски прикази криминалитета и његових актера од значаја могу бити не само за разумевање дисторзираних представа у јавности о криминалитету, већ и социјалних процеса стереотипизације, стигматизације и родних предрасуда. Медији могу да одржавају стереотипну представу за коју верују да је публика жели да види (Mršević, 2019: 16). Искривљене медијске представе о тешком насилничком криминалитету, уз активно медијско конструисање и репродуковање “женскости” и “мушкости” (Strinati, 1995, према: Milovanović, Vujović, 2014), у крајњој линији отежавају како разумевање, тако и решавање овог озбиљног друштвеног проблема. Медијске презентације насилничког криминалитета могу, разуме се, имати и сасвим другачију улогу, с обзиром на потенцијал медија да утичу на јавну свест и подстакну одговорнији јавни дискурс и позитивне промене у области интервенције и превенције (Lee, Wong, 2019: 5).

Предмет истраживања и методолошке напомене

Предмет овог рада јесу медијске презентације убилачког насиља у Србији, извршеног од стране особа оба пола. Квантитативно-квалитативна анализа садржаја и анализа дискурса о леталном насиљу обухватиће онлајн извештаје у селектованим новинама, биће усмерена на испитивање присуства родне ди-

мензије и стереотипизације у медијским наративима, а обавиће се на узорку текстова објављеним у периоду од 1. маја до 31. октобра 2019. године у осам дневних листова (*Ало, Блиц, Вечерње новости, Данас, Дневник, Курир, Политика и Телеграф*) чија су онлајн издања обухваћена сервисима агрегације и претраге вести сајта “Наслови-нет” (<https://naslovi.net>). Анализа дискурса биће критичка и фокусирана на терминологију у тексту, на оно што је у њему речено, или је изостављено.

Резултати

Заступљеност садржаја о убилачком насиљу

Током посматраног шестомесечног периода, у осам новина из узорка објављено је укупно 1646 чланака који су се односили на 433 догађаја у оквиру којих је, према наводима, извршено летално насиље које је резултовало усмрћењем најмање једне особе. Свега 62 односно 3,8% новинских чланака односило се на догађаје у којима је као извршилац или саучесник назначена особа женског пола. Број новинских чланака по догађају износио је у просеку 3,8, а кретао се у распону од 1 до 52.

Догађаји из обухваћених чланака укључивали су, пре свега, оне који су се одиграли у Србији током посматраног периода, али и догађаје из ранијег периода, као и оне који су се у посматраном временском оквиру или раније одиграли у другим земљама у региону и свету. Део обухваћених чланака садржао је извештаје о току кривичних поступака који су се у посматраном временском оквиру водили против лица окривљених за убиство или тешко убиство у Србији или у другим земљама, док је део садржао вести о отпуштању са издржавања казне, извршењу смртне казне, или пак смрти појединих особа које су у прошлости осуђене за убиство.

Извештаји о убилачком насиљу које су извршиле или за које су осумњичене особе женског пола ($n=62$) су 25 пута мање заступљени од извештаја у којима су као извршиоци назначени мушкарци ($n=1554$). Доминација текстова о мушком леталном насиљу је природна и очекивана, будући да се мушкарци и реално чешће појављују у улози учиниоца него жртве убистава, док се жене вишеструко чешће појављују као жртве.¹ Имајући у виду да је у потпуној структури лица осуђених за кривична дела убистава, тешког убистава, убистава на мах и убистава детета при порођају учешће жена, збирно гледано, отприлике 11 пута мање од учешћа мушкараца,² може се закључити да се догађаји у којима

¹ Примера ради, 2017. године, број мушкараца који су осуђени за кривично дело убистава, тешког убистава или убистава на мах (133 лица) био је 1,2 пута већи од броја жртава ових дела мушког пола (110), док је број женских лица као жртава убистава, тешког убистава, убистава на мах или убистава детета при порођају (54) био 4,5 пута већи од броја жена које су осуђене за неко од ових кривичних дела (12). Према: Републички завод за статистику, 2018.

² Процена се ослања на најсвежије доступне податке Републичког завода за статистику, према којима је током 2017. године, за кривична дела убиство, тешко убиство и убиство на мах пријављено укупно 179, а осуђено 133 пунолетних лица мушког пола, док је за кривична дела убиство, тешко убиство, убиство на мах и убиство детета при порођају пријављено 10, а осуђено 12 пунолетних лица женског пола. Извор: Републички завод за статистику, 2018.

је убилачко насиље извршено од стране особа мушког пола третирају као медијски вреднији, што је најизгледније последица тога што су међу њима заступљенији они који су екстремни, несвакидашњи и они који укључују више жртава.

Структура тема

Од укупно 1646 издвојених новинских онлајн чланака, тридесет (1,8%) се односило на неразјашњене хомицидне виктимизације из текуће или ранијих година. У структури тема чланака који извештавају о догађајима у оквиру којих је убилачко насиље извршено од стране особе мушког пола доминирају лишење живота брачне или љубавне (актуелне или бивше) партнерке – 421 (27%); масовна и серијска убиства – 186 (12%); лишење живота другог одраслог члана породице – 177 (11,4%); лишење живота познаника или суседа – 113 (7,3%) и лишење живота детета – 103 (6,6%), а затим следе: лишење живота унутар/између организованих криминалних група – 72 (4,6%); лишење живота из освете – 56 (3,6%); лишење живота познаника или непознатих особа из користољубља – 56 (3,6%); хомицидна виктимизација на радном месту – 41 (2,6%); лишење живота извршено од стране малолетног лица – 25 (1,6%); и лишење живота где су као извршиоци или жртве назначени мигранти – 16 (1%). У структури чланака који се односе на летално насиље жена доминирају лишење живота деце и новорођенчади – 23 (37%); лишење живота брачног или љубавног партнера – 9 (14,5%) и лишење живота другог одраслог члана породице – 9 (14,5%), а затим следе: лишење живота (познаника или непознатих особа) из користољубља – 5 (8%), и серијска убиства – 2 (3,2%).³

Лишење живота деце и новорођенчади је, по очекивању, једна од медијски вреднијих тема – 8% свих новинских извештаја о убилачком насиљу односи се на лишење живота лица млађих од 18 година.⁴ У омиљене теме спадају и лишење живота из користољубља, а затим лишење живота познаника или суседа, лишење живота у оквиру организованих криминалних група, лишење живота из освете, и лишење живота на радном месту, где доминирају извештаји о страдању полицијских службеника. Догађаји о којима су посматрани медији извештавали, а који се односе на лишење живота партнерки и чланова породице, као и на масовна и серијска убиства и лишења живота где се као актери појављују мигранти, обухватају и оне који су се током посматраног периода или раније десили у разним земљама у региону и широм света, а који су пренети због своје медијске вредности утемељене на екстремности и несвакидашњости догађаја, или пак на родним и другим социјалним стереотипима о њиховим актерима.

³ У категорију *остало/неодређено* сврстано је 288 (18,5%), односно 14 (22,6%) чланака о догађајима у којима су као извршиоци назначени мушкарци, односно жене, респективно.

⁴ Оквирног поређења ради, у Србији је према званичним подацима у 2017. години у структури жртава кривичних дела убиство, тешко убиство, убиство на мах и убиство детета при порођају, учешће лица млађих од 14 година износило 3%, а учешће млађих од 18 година 4,9%. Извор: Републички завод за статистику, 2018.

Медијски приказ жене као актерке убилачког насиља

У чланцима посвећеним догађајима у којима се појављују жене, било као извршитељке или жртве, оне су по правилу, знатно чешће него мушкарци, визуелно представљене, и то обично врло упадљиво. Оно на шта је својевремено указала Џукс у вези са начином на који су жене убице представљене у медијима (Jewkes, 2015: 135), потврдило се и овом приликом: најчешће су конструисане или као физички изузетно атрактивне, а опасне и зле манипулантиње, или пак као жене фрустриране својом недовољном привлачношћу, као лоше супруге или лоше мајке.

Исконски страх од злих, девијантних жена, у посматраном периоду је оживљен чланцима у таблоидима о извесној Ани Драксин из једног села код Панчева, познатој као “баба Анујка” или “банатска вештица”, која је наводно била “травачица”, “врачара” и “први серијски убица на нашим просторима”, а којој се приписује велики број убистава с краја 19. и почетка 20. века. Текстови циљају и на фасцинацију публике наглашавањем њене истрајности, необичних вештина, снажног утицаја на људе и спретности у злоделима. Наводи се и оцена извесног хемичара који је написао књигу о овој жени, да “иако је усмртила 150 душа својим отровима”, представља једну од “најутицајнијих жена свих времена” (*Telegraf*, 04.05.2019.).

Може се запазити изражена тенденција да се жене извршитељке прикажу као особе које су “наизглед жене” (тј. “безопасне припаднице лепшег пола”), а заправо су саможиве, себичне и спремне на свакојака злодела зарад властитих интереса. Мит о томе да жене чешће користе тровање него друге начине усмрћења упорно се, чак и упркос чињеницама одржава, може бити зато што подупиरे конструисан имиџ жена убица као превртљивих, подмуклих, хладних и прорачунатих, са имплицитном или чак експлицитном поруком да се по томе мушкарци извршиоци с њима тешко могу поредити. Да су неки медији и неки “стручњаци” склони да без срама и задршке жртвују и истину зарад незајажљиве мизогине жеље да жене прикажу као оне које, можда ређе, али зато “суровије” убијају, сведочи чланак из листа *Блиц* од 1. септембра:

Клале, пуцале, тровале: Руке ових жена кривије су од многих озлоглашених убица...

Јелена је убила комшиницу, Кристина свекрву, Теодора мајку и бабу... Наизглед безопасне припаднице лепшег пола починиле су нека од најсуровијих убистава у нашој земљи о којима се данима писало и причало и која су потресла српску јавност. Према тврдњама стручњака, када жене убијају то најчешће чине хладно и прорачунато, злочине дуго планирају, а чешће се одлучују за отров него за хладно или ватрено оружје [...] (Blic, 1.09.2019.)

У текстовима из узорка нису изостале ни атрактивне извршитељке представљене уз обиље непримерених фотографија као фаталне жене, попут “фаталне Суните” осумњичене за мистериозно убиство извесног бизнисмена у околини Мостара (*Kurir*, 6.10.2019.). С друге стране, није заобиђена ни “опседнутост” жене физичком лепотом и “подразумевајућа” патња услед њеног не-

достатка која је чини кадром за највеће подлости и најтеже насиље услед зависти, а која се директно сугерише текстом под насловом: *Завидела манекенки на лепоти: Јелисавета (22) због љубоморе крвнички убила сестру Стефанију (17)!* (Alo.rs, 24.10.2019.).

Имиц лоше мајке је упечатљиво осликаван текстовима посвећеним случајевима усмрћења деце. У том смислу, најекстремнији су текстови о “мајци монструму” из Велике Британије која је “убила две мале ћерке јер су јој сметале да се проституише” (Kurir, 3.07.2019.), док на суђењу “ни у једном моменту није показала емоције” (Kurir, 2.08.2019.).

Жене које учине злочине заједно са мушкарцем у медијском извештају се обично истурају у први план, чак и онда када је јасно да је њихов допринос у криминалном подухвату био, у најбољем случају, другоразредан. То је, рецимо, случај са “лошом мајком” В. Ф. о чијем пуштању из притвора један лист извештава у тексту под насловом: *Скандалозна одлука суда у Неготину: Мајка која је ћутала док јој је дечко крвнички насмрт претукао ћерку (2,5) пуштена на слободу* (Blic, 21.10.2019.), или пак са мајком из Белорусије која је “заједно са дечком претукла своју бебу, којој је он потом одрубио главу”:

Виктар Ш. (48) осуђен је на смртну казну... због изузетно окрутног злочина. Стрељачки вод смакнуће мушкарца који је проглашен кривим за премлаћивање и одрубљивање главе осмомесечне бебе. Бебу Ану убио је док је њена мајка Наталија К, Виктарова пријатељица, била у кући. Наталија је осуђена на 25 година затвора... Пре него што су је мучки убили, тешко су је премлатили [...] (Blic, 29.10.2019.).

Хладнокрвност “лоших мајки” посебно је истакнута у тексту под насловом: *Дошла са славе, породила се, па задавила бебу*, а у коме се поред осталог наводи да је: “утврђено да се Ј. породила у својој кући и да је родила живог дечака... [Н]акон што се породила, голим рукама је задавила новорођенче, а потом га умотала у прслук и бацила у пољски тоалет” (Kurir/Blic, 9.05.2019.). При извештавању о догађајима чије су актерке жене, а који су укључивали виктимизацију деце, изостали су покушаји новинара да прикупе информације битне за позадину и околности догађаја, и консултују компетентне стручњаке који би указали на шири социјални контекст овог проблема. Напротив, и у овим случајевима су за утиске и оцене питане “комшије”, које у овим случајевима обично “нису имале ближих сазнања” о догађају.

Жене које су извршиле убилачко насиље приказиване су и као похлепне особе које не презају од тога да за новац лише живота своје суседе или пријатеље, чему је, примера ради, посвећен текст под насловом: *Убила пријатељицу на Аљасци: Непознат “милијардер” јој обећао много новца за снимке њеног леша* (Telegraf, 19.06.2019.).

Занимљиво је да се у функцији приказа жена као девијантних и инхерентно злих користе и девојчице, које каткад не могу измаћи медијској жижи чак ни кад су кривично неодговорне, па и саме виктимизоване, и када је за дело заправо осумњичен одрасли мушкарац. Један домаћи лист пренео је инострани медијски извештај, чији је део дат у наставку:

В. (12) се похвалила у школи да је пробала људски мозак: Полиција је открила да је она с педофилом убила човека и – појела га

Љутити родитељи захтевали су да се девојчица избаци из школе након што је згроженим друговима испричала како је људски мозак укусан. В. им је потанко описала како је припремала људско месо у тигању и како га је јела с дечком... А. је умро у притвору, а В. је премлада да би одговарала за злочин... Девојчица није показала никакве знакове кајања. [...] (Telegraf, 7.05.2019.).

Премда се, сасвим спорадично, појављује неколико уравнотеженијих извештаја у којима се указује на насиље које је жртва раније трпела у партнерском односу, односно на посесивност и контролу коју је спроводио насилни партнер, жене као жртве се често приказују уз ослањање на стереотип “лоше супруге” и пребацивање “кривице” на жртву. Тако се претекст убиства и суицида супруга коме је у претходном периоду изрицана хитна мера забране контакта и приласка жртви због насиља у породици, након чега је упорним молбама издејствовао да му се супруга врати из родитељске куће у коју се склонила бежећи од батина, приказује као “жестока расправа”, док се насилни супруг, који је неколико дана раније злочин практично најавио у кафићу речима: “развода неће бити, ја ћу то да пресечем”, приказује као “миран човек”, увек “спреман сваком да помогне”, човек кога је разједала љубомора просто зато што му супруга није говорила разлог због ког је у последње време често напуштала заједнички дом:

По свему судећи, догодила се жестока расправа након чега је Д. супругу Т. наводно, убо ножем у пределу груди, а затим је одлучио да у суседној соби на спрату куће и себи одузме живот. [...] Д. је човек кога у Паланци сви знају као врсног каменоресца и аутомеханичара. Кажу за њега да је “мукотрпним радом подигао лепу кућу и са Т. изродио двоје деце”... [П]ричају и да је био рад свакоме да помогне и сматрали су га мирним човеком [...] Према речима познаника, у последње време Т. је у више наврата одлазила од куће. Некада по један, некада по неколико дана, али никоме није рекла разлог због чега то чини. Он је због тога био љубоморан, што је кумовало учесталим расправама... (Novosti, 25.09.2019.).

Она је била слободнија мало и вероватно је он трпео тако да му је пукло пред очима – пренели су медији изјаве комишија. (Novosti/Alo, 25.09.2019.).

Слична тактика окривљавања жртве њеним представљањем као “лоше жене” и упућивањем на пригодна комишијска запажања, без настојања да се дође до компетентнијих извора који би догађај сместили у шири експланаторни и социјални контекст, видљива је и у другим извештајима о партнерским убиствима жена, попут чланка који извештава о догађају у којем је муж полио супругу бензином и живу је запалио:

К. Л. и његова супруга кобне ноћи су се посвађали, највероватније због љубомре и неверства за које ју је оптуживао. Потом је затражио од ње да му помогне да себи да инјекцију инсулина, јер болује од дијабетеса. Када је она то одбила, муж се разљутио, изашао у двориште, донео канту бензина и њиме полио жену која је била у кревету... [И]ззвао је пожар, у којем је С. смртно страдала. [...] Познаници брачног пара Л. одмах су посумњали да би разлог злочина могла да буде љубомора, јер је, наводно, С. често излазила са пријатељицама, што је њеном мужу сметало. (Telegraf, 28.05.2019.).

Комшије, познаници и пријатељи актера злочина које новинари радо користе као изворе кад извештавају о случајевима лишења живота у партнерском

односу указивали су и на друге детаље који упућују на околности које имплицитно пребацују кривицу на жену жртву, укључујући користољубиве мотиве за партнерску везу, неискреност, незахвалност и морално посрнуће. Тако се, примера ради, у једном од новинских извештаја о убиству С. Ј, за које је осумњичен њен ванбрачни партнер П. Ж, наводи:

...П. је на саслушању рекао да је С. убио због љубоморе. Рекао је да је у кафани "очијукала" са неким мушкарцем, а да када су дошли кући није хтела да спава са њим. [...] Након смрти своје супруге П. почиње да живи са С. и купује јој стан, због чега је, према наводима, ушао у сукоб са ћеркама. [...] – Она је много млађа од њега, а и атрактивна је жена, па је вероватно то код њега изазивало љубомору – прича један комшија. (Blic, 17.09.2019.).

Вест о убиству које се догодило у Москви, а коју из руских медија преноси један домаћи лист, конструисана је тако да циља ако не на пуно саосећање са њим, онда барем на разумевање ситуације у којој се нашао осумњичени за убиство девојке која га је наводно, искористила и обманула:

Н.Е. (25) осумњичен је за убиство девојке, стјуардесе А.М. (23), након што ју је упознао у стриптиз клубу, а касније и био у вези са њом [...] Према речима пријатеља осумњиченог младића, девојка која је повремено радила и у стриптиз клубу, рекла му је да не може тек тако да напусти тај посао и да мора да је "откупи"... - Није навео суму, али је изјавио да је и након тога девојка понекад изводила стриптиз у том клубу - рекао је извор. Такође је додао да је Н.Е. константно трошио огроман новац на девојку. Убиство се догодило у једном московском хотелу за време њихове свађе, пошто је Н.Е. био убеђен да га је А.М. варала. (Telegraf.rs/Gazeta.ru, 14.07.2019.)

Чак и кад постоје индиције да је жена жртва пре него што је убијена била прогањана од учиниоца, пригодно се дају непотребне информације о приватном животу жртве после раскида везе са учиниоцем који "пати": "В. В, како је утврђено, после раскида везе са К. пронашла је новог емотивног партнера, с којим је била и кобне вечери" (Kurir, 26.05.2019.).

Медијски приказ мушкарца као актера убилачког насиља

Покушаји новинара да осветле позадину догађаја који укључује мушко убилачко насиље према партнерки или другом члану породице и читаоцима пруже његов шири контекст, често се завршавају на преношењу изјава и оцена из комшилука. Некад се случајеви у којима је учинилац након напада на супругу извршио суицид описују као трагична одлука да се "дигне рука на себе", уз маштовита објашњења разлога, која превазилазе бруталну банализацију проблема насиља, уз успутну маргинализацију и превиђање жене жртве. Тако, рецимо, један лист извештава о покушају лишења живота супруге праћеног суицидом извесног С. М, у тексту под насловом: *Детаљи породичне драме у Краљеву*: "Чуо сам Маринин врисак, а онда сам га затекао мртвог у фотељи". *Комшије мисле да је Саша полудео због врућине, па крену да пуца, а који садржи објашњење догађаја које даје "комшија Столе": "Био је пуначак, имао је проблема са повишеним крвним притиском, у пар наврата сам га овог лета возио до Хитне помоћи. Мишљења смо да су паклене врућине утицале на то да почне да пуца по кући и да на трагичан начин оконча свој живот [...] Никаквог насиља у породици у овом случају није било. Породица је доброг материјалног стања, сви имају посао и живели су у слози"* (Kurir/Alo.rs, 14.08.2019.).

Мушкарци који су летално насиље извршили према деци имали су сличан медијски третман као и жене које су виктимизовале децу и новорођенчад - подцртавана је њихова бескрупулозност и хладнокрвност, што је очевидно у насловима: *Отац монструм је зверски убио овог малог анђела! Завитлао синчића (1) у реку и мртав хладан отишао на пиво!* (Kurir, 12.09.2019.); *Беби сломљена лобања – Настављено суђење оцу монструму који је убио петомесечног сина* (Blic, 16.09.2019.); *Монструм послао дечака (10) да види ко је све у кући, па га првог убио* (Kurir, 5.08.2019.) и др.

Мушкарци који су лишили живота своју брачну или ванбрачну партнерку медијски се приказују углавном двојако: или као бескрупулозни “монструми” (по правилу, ако поред жене лише живота и децу, или злочин изврше у присуству деце), или пак као романтични “мученици” напађени и “потонули” због неузвраћене љубави, чак и у случајевима где постоје наговештаји да је леталном насиљу претходило прогањање жене жртве:

[А]двокат Д. К. који се сумњичи да је... убио своју бившу партнерку В. В. није могао да преболи то што га је она два месеца раније оставила и није желела да му се врати, посведочио је јуче пред Вишим судом у Београду Ж.Б. пријатељ осумњиченог. [...] К. је његов пријатељ из детињства, увек је желео свима да помогне и био омиљен у друштву, све док се није разишао с В, када се потпуно променио. – [Д]олазио је готово сваки дан, читао ми је дугачка писма која је он њој слао и молио је да се помире, и њене одговоре, који су га вређали јер су почињали са "поштовани"... [З]нам да је звао и В-ину ћерку да јој тражи да их помири, тражио је да ја убедим супругу да је зове, чак је и од једног мог пријатеља који изглом случаја живи у стану изнад њеног хтео да откупи стан... (Kurir, 24.05.2019.).

Трагање за знацима сатанизма, магије и другим натприродним елементима у случајевима лишења живота једна је од омиљених тактика за привлачење пажње сензационалистичким конструисањем догађаја, обично посредством информација добијених од “добро обавештеног” извора. О убиству 80-годишње Ј. Т. из Ниша, за које је осумњичен њен некадашњи комшија, 26-годишњи студент В. Г, говори и чланак под насловом: *Свирепи убица био опседнут религијом и сатанизмом: Иконописац изгубио разум, па убио бабу у Нишу, као у књизи Злочин и казна!*:

- Претпоставља се да мотив злочина може бити новац, иако несрећна жена није била имућна, што је знао и убица. Г. је већ дужи време имао психичке проблеме због којих је чак и покушао самоубиство, па се не искључује и да је злочин починио у нервном растројству, без икаквог реалног разлога – казао је за Курир добро обавештен извор. Он додаје да посебну пажњу привлачи његов Фејсбук профил, на коме је само дан након злочина окачио слику из хорор филма *Mother Suspiriorum*. [...] У филму је реч о девојци која одлази из родног места у већи град на школовање, а тамо улази у круг пријатељица за које се испоставља да су вештице. То се може повезати с њим који је из мањег места дошао у Ниш, у коме не може да се снађе. Уколико се узме у обзир његова психичка нестабилност, не искључује се могућност да је инспирацију за злочин добио управо из овог филма. (Kurir, 5.09.2019.).

Уопште узев, изузимајући случајеве у којима је усмрћење мотивисано користољубљем или одмаздом према отуђеној партнерки, у медијским наративима о мотивима извршилаца мушког пола прилично је заступљена ирацио-

налност и бизарност, што је очигледно у функцији наглашавања девијантности и сензационализма. Пример таквих чланака су вести, већином пренете из иностраних медија, под насловима: *Србин, Италијан и Румун се свађали ко је лепши, а онда је уследио крвави злочин: Иван (34) убио Италијана после свађе у сеоској кафани?! (Kurir, 04.08.2019.); Извините, управо сам вам убио ћерку: Американац избо своју девојку, па од њеног оца тражио нешто нечувено (Kurir, 24.09.2019); Гост убио конобара јер је дуго чекао сендвич (Blic, 17.08.2019.); Оличење демона, дивљао је као разјарена звер: Марко је свирепо убио мајку, а онда викао: “Ја сам Исус и морам да намирим тројство” (Alo/Republika/V.M, 5.10.2019.) и др.*

Прекомерно повезивање насиља и менталних поремећаја карактеристично је за медијско извештавање о случајевима леталног насиља, посебно оног учињеног према деци или родитељима. Извештавање о случајевима убиства мајки, који иначе обилују разним стереотипима, слободним оценама и моралистичким карактеризацијама, добар је пример:

...Шта се десило с тим и таквим сином, кога је мајка родила, гајила, трудила се да буде најбољи што може, па је постао убица? Убица мајке. [...] У Богатићу су у последњих шест година три мајке страдале од руку синова, а једна бака се још бори за живот. Тукли су их моткама, убадали ножевима, резали, песничили до смрти... Незванично, медији помињу и психичка обољења и случајеве нервног растројства. Јер, како иначе другачије објаснити толику мржњу и бес према онима које су их родиле?! (Telegraf, 4.10.2019.)

Негативна стереотипизација и окривљавање жртве може се опазити и у новинским извештајима о убилачком насиљу према особама мушког пола. Тако, у тексту који говори о убиству 24-годишњег И. Г. за које је осумњичен његов брат Б. Г, преносе се очевидно пристрасне оцене из комшилука којима се циља на окривљавање жртве и оправдавање наводног учиниоца:

Цела породица је предивна. [...] Међутим, у последње време, прича се да је И.Г. заправо био тај који је био проблематичан и годинама је малтретирао породицу. Нон-стоп им је правио неке проблеме, а неки чак причају да је имао проблема с наркотицима. Прича се да је породици више прекипело јер им је константно правио глупости, због чега су се свађали, па могуће да је Б.Г. кврцнуло у глави приликом жестоке свађе с братом. Једноставно је пукао! Подсетимо, [...] комшије су рекле да је Б.Г. био тих и повучен, али одличан ученик у уметничкој школи, а недавно је уписао студије психологије, бриљирајући на пријемном. (Alo/N.G, 21.08.2019.)

Може се оценити да је моралистичко просуђивање аутора новинских извештаја сходно субјективном поимању социјалне девијантности, а које се одражава у поједностављеном и пристрасном осликавању актера и суптилном сугерисању читаоцима са којим од њих треба да саосећају више, упадљиво обележје текстова посвећених случајевима леталног насиља које особе мушког пола изврше према партнерки, односно члану породице.

Завршни дискурс

Налази истраживања медијских приказа убилачког насиља у Србији упућују на присуство очигледне медијске пристрасности и то, како у одабиру

догађаја о којима се извештава, тако и у начину на који се извештава. Тако су, рецимо, у структури тема високо позиционирана вазда интересантна масовна и серијска убиства, о којима се вести углавном преузимају из иностраних медија, док медијској обради догађаја леталног насиља у породици, које у домаћим приликама представља далеко раширенији проблем, недостају медијска истраживања и анализе усмерене на преиспитивање социјалних узрока и друштвене одговорности. Може се рећи да и даље важи оно што је Мршевић приметила пре извесног времена анализирајући медијско извештавање о насиљу над женама - да у извештајима доминира мушка прича, да нема дубљег преиспитивања проблема и друштвене одговорности, да аналитички текстови не премашују 15% медијских извештаја о партнерском насиљу, те да је већина текстова информативног карактера, са штурим чињеницама насилног чина, док је у исто време присутна банализација насиља и свођење текстова на непроверене чињенице (Mršević, 2013: 16-17). Кршење претпоставке невиности, објављивање личних података о жртвама и осумњиченима, те објављивање фотографија жена које су назначене као актерке догађаја, готово да је правило при извештавању о случајевима леталног насиља, на шта су указивали и други аутори (Jorgačević, 2016; Mršević, 2019).

Занимљиво је да су у новинским чланцима обухваћених овим истраживањем жене, генерално узев, редовније приказиване као рационалне извршитељке које планирају злочине и имају очевидну добит од њих, него што је то био случај са мушкарцима, чије је поступање у многим случајевима представљено као неконтролисано, ирационално и бизарно. Уочава се тенденција да се жене и као жртве представљају као особе које имају контролу над дешавањима, које су егоцентричне и прорачунате. Жене се дакле и даље, без обзира на улогу у насилном чину, приказују стереотипно, као прекршитељке родних норми које сnose део кривице чак и онда кад су жртве леталног насиља. Овакви текстови код читалаца учвршћују предрасуде да жена својим понашањем изазива насиље, што у крајњој линији имплицира да за њега није искључиво одговоран онај који га врши (Несторов, 2019, према: Вучић, 2019).

Медијски прикази о партнерском убилачком насиљу, као и о леталном насиљу уопште, претежно се задржавају на нивоу површног и сензационалистичког, а каткад иду и до непримерених трагикомичних нота у извештавању о веома тешким друштвеним проблемима. Уместо да се или сасвим уздрже од преиспитивања и оцене мотива извршења, или пак да читаоцима обезбеде квалификовану интерпретацију мотивације, узрока и последица, односно оцену евентуалног поступања релевантних институција пре критичног догађаја, посматрани медији по правилу бирају трећи, најлакши и најопаснији пут – преносе виђења и интерпретације самих извршилаца, њихових пријатеља и комшија. Површност на коју се овде указује вероватно није случајна и несврховита и није ограничена само на партнерско и породично насиље. Она не само да олакшава посао ограничавањем “медијског истраживања” мање-више на наративе самих извршилаца и чаршијске оцене, већ осигурава простор за сензационализам, уз подршку и промоцију експерата сумњивих квалификација за питања секти, магије, људске душе и мушко-женских односа. Та површност је, у исто

време, маркер одсуства емпатије према онима који страдају - како због тешких, ненадокнадивих губитака, тако и од секундарне виктимизације услед пристрасног медијског извештавања о догађајима који су им неповратно оштетили животе. Неемпатичан став медија према жртвама у извештајима о насиљу над женама с правом се опажа као вид социјалног саучесништва и социјалне неодговорности (Mršević, 2013: 16). С друге стране, сва је прилика да се искривљени медијски прикази каткад користе за исказивање и изазивање емпатије с неким категоријама извршилаца, а пре свих извршилаца партнерског насиља према женама – са онима који пате због изгубљених емоционалних и других инвестиција, са онима који, како се то често представља, убијају услед несвакидашње заљубљености, “љубоморе” и “потонућа” услед неостварених снова и изневерених очекивања. Тако долазимо до тога да се банална партнерска посесивност и варварска објективизација жене (која као да је подразумевајуће лишена пуног права на људско достојанство и аутономију), под притиском онога што Мршевић назива видом “мушког редакцијског солидарисања са насилником” или пак “удовољавања владајућим стереотипима медијских конзумента” (Mršević, 2019: 23), заогрћу улепшаним рухом “љубави”, или мање ружним рухом “љубоморе”. Другачије речено, бахато усмрћење објекта мржње и одмазда због одбијања жртве да се покори медијски се презентује и реформулише као испад покренут љубављу према убијеној, или страхом од губитка убијене вољене.⁵ Треба ли указивати на то колико ове логички грешни наративи могу бити милозвучни, егземпларни и инструктивни за бројне оне васпитно-емоционално запуштене, једнако љуте и “изневерене”, који управо преиспитују преостале опције?

Имајући у виду моћну улогу медија у “конструкцији знања”, (Jewkes, 2015: 45), те утицај који остварују на ставове опште јавности, али и доносиоце одлука и јавне политике, медији су у јединственом положају да подижу свест јавности о постојећим проблемима и подстичу позитивне друштвене промене - с тога је, како оцењују Ли и Вонг, кључно да препознају своју позицију и да о насиљу извештавају тако да не одржавају погрешна уверења или интерпретације (Lee, Wong, 2019: 16). Деконструисање стереотипа и предрасуда о насиљу и његовим актерима, уместо њиховог стварања и одржавања, чини се дугорочно најзначајнијим задатком уистину одговорних медија у друштву са искреном тежњом да се, у перспективи, значајније растерети проблема насиља.

Литература:

1. Alo (2019): Zavidela manekenki na lepoti: Jelisaveta (22) zbog ljubomore krvnički ubila sestru Stefaniju (17)!, 24. oktobar [online]. Preuzeto 25.10.2019. sa: <https://www.alo.rs/vesti/svet/jelisaveta-22-zbog-ljubomore-krvnicki-ubila-sestru-stefaniju-17-kopirala-je-u-svemu-a-jedan-detalj-je-posebno-bolestan-foto-video/260693/vest>

⁵ Говорећи о начинима на који се у медијском дискурсу умањује значај насиља према женама, Мршевић указује на романско деформисање стварности стварањем утиска да је заправо реч о “снажним, узајамним емоцијама, интензивној узајамној романси са трагичним завршетком”. Тиме се за насиље криве жртве, замагљују се механизми родне заснованог насиља и у крајњој линији оно се оправдава (Mršević, 2013: 29).

2. Alo/Republika/V.M (2019): Oličenje demona, divljao je kao razjarena zver: Marko je svirepo ubio majku, a onda vikao: "Ja sam Isus i moram da namirim trojstvo", *Alo*, 5. oktobar [online]. Preuzeto 11.10.2019. sa: <https://www.alo.rs/vesti/hronika/marko-je-svirepo-ubio-majku-a-onda-vikao-ja-sam-isus-i-moram-da-namirim-trojstvo/256610/vest>
3. Berger, J. (1972): *Ways of Seeing*. London: British Broadcasting Corporation and Penguin Books Ltd. Preuzeto 2.11.2019. sa <http://waysofseeingwaysofseeing.com/ways-of-seeing-john-berger-5.7.pdf>
4. Blic (2019): Gost ubio konobara jer je dugo čekao sendvič, 17. avgust [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.blic.rs/vesti/svet/gost-ubio-konobara-je-je-dugo-cekao-sendvic/js3bql3>
5. Blic (2019): Klale, pucale, trovale: Ruke ovih žena krvavije su od mnogih ozloglašanih ubica, a evo šta se sa njima dogodilo nakon zločina, 1. septembar [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.blic.rs/vesti/hronika/klale-pucale-trovale-ruke-ovih-zena-krvavije-su-od-mnogih-ozloglasenih-ubica-a-evo/s3gvb1x>
6. Blic (2019): Bebi slomljena lobanja – Nastavljeno suđenje ocu monstrumu koji je ubio petomesečnog sina, 16. septembar [online]. Preuzeto 10.10.2019. sa: <https://www.blic.rs/vesti/republika-srpska/bebi-slomljena-lobanja-nastavljeno-sudenje-ocu-monstrumu-koji-je-ubio-petomeseceg/j9113n3>
7. Blic (2019): Majka koja je ćutala dok joj je dečko krvnički nasmrt pretukao ćerku (2,5) puštena na slobodu, 21. oktobar [online]. Preuzeto 25.10.2019. sa: <https://www.blic.rs/vesti/hronika/skandalozna-odluka-suda-u-negotinu-majka-koja-je-cutala-dok-joj-je-decko-krvnicki/s8kt4yr>
8. Blic (2019): Natalija zajedno sa dečkom pretukla svoju bebu, kojoj je on potom odrubio glavu: Lekari pali u nesvest zbog stravičnog prizora, 29. oktobar [online]. Preuzeto 25.10.2019. sa: <https://www.blic.rs/vesti/svet/natalija-zajedno-sa-deckom-pretukla-svoju-bebu-kojoj-je-on-potom-odrubio-glavu/cf7gm53>
9. Blic/Gubelić, M.Č. (2019): *Blic*, "Sanja je objavila snimak iz provoda s nevenčanim mužem, tri sada kasnije on ju je ubio, jer 'nije htela da spava s njim'", *Blic*, 17. septembar [online]. Preuzeto 6.10.2019. sa: <https://www.blic.rs/vesti/hronika/sanja-je-objavila-snimak-iz-provoda-s-nevencanim-muzem-tri-sada-kasnije-on-ju-je-ubio/69h17m2>
10. Brennan, P. K., Vandenberg, A. L. (2009): Depictions of Female Offenders in Front-Page Newspaper Stories: The Importance of Race/Ethnicity, *International Journal of Social Inquiry*, 2(2): 141-175.
11. Chermak, S. (1994): Body count news: How crime is presented in the news media. *Justice Quarterly*, 11: 561-582.
12. Chesney-Lind, M. (1999): Media misogyny: Demonizing "violent" girls and women. In Ferrell, J., Websdale, N. (eds.), *Making trouble: Cultural constructions of crime, deviance and control* (pp. 115-140). New York: Walter de Gruyter, Inc.
13. Estrada, F., Nilsson, A. (2012): Does it cost more to be a female offender? A life-course study of childhood circumstances, crime, drug abuse, and living conditions, *Feminist Criminology*, 7(3): 196-219.
14. Estrada, F., Nilsson, A., Pettersson, T. (2019): The female offender - A century of registered crime and daily press reporting on women's crime, *Nordic Journal of Criminology*, 20(2): 138-156.
15. Fairbairn, J., Myrna D. (2013): Canadian news coverage of intimate partner homicide: Analyzing changes over time, *Feminist Criminology*, 8(3): 147-176.
16. Garofolo, J. (1981): Crime and the mass media: A selective review of research, *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 18(2): 319-350.
17. Gavrilov, N. (2019): Bratoubica upisao psihologiju, briljirao na prijemnom: Bogdan se ćutanjem branio na sudu, misle da nije bio pri sebi!. *Alo* [online], 21. avgust. Preuzeto

- 2.10.2019. sa: <https://www.alo.rs/vesti/hronika/bogdan-se-cutanjem-branio-na-sudu-misle-da-nije-bio-pri-sebi-gradom-se-cuju-svakakve-price-jedno-je-posebna-misterija-foto/247896/vest>
18. Jewkes, Y. (2015): *Media and Crime* (3rd ed.). London: Sage Publications.
19. Johnstone, J. W. C., Hawkins, D. F., Michener, A. (1994): Homicide reporting in Chicago dailies, *Journalism Quarterly*, 71(4): 860-872.
20. Jorgačević, J, prir. (2016): „Prinošenje žrtava na oltar senzacionalizma“, Tribina Mediji i nasilje u porodici, u: *Vreme protiv nasilja – Dodatak nedeljnika Vreme*, br. 1343, 29. septembar 2016.
21. Kurir (2019): Prijatelj svedočio o pozadini ubistva žene: Svaki dan mi je čitao pisma koja joj je slao i molio je da se pomire! Njeni odgovori su ga vređali jer su počinjali sa "poštovani!", 24. maj [online]. Preuzeto 10.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3256533/prijatelj-svedocio-o-pozadini-ubistva-zene-svaki-dan-mi-je-citao-pisma-koja-joj-je-slao-i-molio-je-da-se-pomire-njeni-odgovori-su-ga-vredjali-jer-su-pocinjali-sa-postovani>
22. Kurir (2019): Kamere snimile likvidaciju na Novom Beogradu: Advokat s fantomkom iskočio iz mraka i bivšoj sasuo šest hitaca u leđa!, 26. maj [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3257859/kamere-snimile-likvidaciju-na-novom-beogradu-advokat-s-fantomkom-iskocio-iz-mraka-i-bivsoj-sasuo-sest-hitaca-u-ledja>
23. Kurir (2019): Ovo je monstrum od majke: Ubila dve male ćerke jer su joj smetale da se prostituše!, 3. jul [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/planeta/3279125/majka-mucki-usmrtila-svoje-dve-cerke-smetale-su-joj-da-se-prostituise-pa-ih-ubila-u-razmaku-od-18-dana-foto>
24. Kurir (2019): Majka (23) proglašena krivom za ubistva dve ćerke: Ugušila je devojčice jer su joj smetala da se bavi prostitucijom!, 2. avgust [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/planeta/3296203/majka-23-proglasena-krivom-za-ubistva-dve-cerke-ugusila-je-devojci-je-joj-smetala-da-se-bavi-prostitucijom-ni-u-jednom-momentu-nije-pokazala-emocije-foto>
25. Kurir (2019): Srbin, Italijan i Rumun se svadali ko je lepši, a onda je usledio krvavi zločin: Ivan (34) ubio Italijana posle svađe u seoskoj kafani?! Detalji bizarnog ubistva u Bolonji!, 4. avgust [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3297183/krvavi-zlocin-potresao-bolonju-srbin-ubio-italijana>
26. Kurir (2019): Monstrum poslao dečaka (10) da vidi ko je sve u kući, pa ga prvog ubio, 5. avgust [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/region/hrvatska/3298195/monstrum-poslao-decaka-10-da-vidi-ko-je-sve-u-kuci-pa-ga-prvog-ubio-novi-jezivi-detalji-otkrivaju-sta-se-dogadjalo-pre-krvavog-napada-u-zagrebu>
27. Kurir (2019): Svirepi ubica bio opsednut religijom i satanizmom: Ikonopisac izgubio razum, pa ubio babu u Nišu, kao u knjizi Zločin i kazna!, 5. septembar [online]. Preuzeto 10.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3316139/novi-detalji-svirepog-zlocina-u-nisu-ubio-babukao-u-knjizi-zlocin-i-kazna>
28. Kurir (2019): Otac monstrum je zverski ubio ovog malog anđela! Zavitlao sinčića (1) u reku i mrtav hladan otišao na pivo!, 12. septembar [online]. Preuzeto 11.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/planeta/3320381/otac-monstrum-je-zverski-ubio-ovog-malog-andjela-zavitlao-sincica-1-u-reku-i-mrtav-hladan-otisao-na-pivo-video>
29. Kurir (2019): Izvinite, upravo sam vam ubio ćerku: Amerikanac izbo svoju devojkicu, pa od njenog oca tražio nešto nečuveno, 24. septembar [online]. Preuzeto 2.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/planeta/3326995/izvinite-upravo-sam-vam-ubio-cerku-amerikanac-izbo-svoju-devojku-pa-od-njenog-oca-trazio-nesto-necuveno-video>

30. Kurir (2019): Fatalna Sunita Hindić (21) se predala! Osumnjičena da je ubila mostarskog tajkuna!, 6. oktobar [online]. Preuzeto 6.10.2019. sa: <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3334443/fatalna-bosanka-21-se-predala-policiji-misica-polomila-noge-bezeci-od-policije>
31. Kurir/Alo.rs (2019): Detalji porodične drame u Kraljevu: "Čuo sam Marinin vrisak, a onda sam ga zatekao mrtvog u fotelji". Komšije misle da je Saša poludeo zbog vrućine, pa krenuo da puca!, *Alo*, 14. avgust [online]. Preuzeto 2.10.2019. sa: <https://www.alo.rs/vesti/hronika/cuo-sam-marinin-vrisak-a-onda-sam-ga-zatekao-mrtvog-u-fotelji-komsije-misle-da-je-sasa-poludeo-zbog-vrucine-pa-krenuo-da-puca/246477/vest>
32. Kurir/Blic (2019): Došla sa slave, porodila se, pa zadavila bebu: Porodilji iz sela kod Valjeva određen pritvor, otkriveni novi detalji zločina, *Blic*, 9. maj [online]. Preuzeto 2.10.2019. sa: <https://www.blic.rs/vesti/hronika/dosla-sa-slave-porodila-se-pa-zadavila-bebu-porodilji-iz-sela-kod-valjeva-odreden/xh3h4j7>
33. Lee, C., Wong, J. (2019): 99 Reasons and He Ain't One: A Content Analysis of Domestic Homicide News Coverage, *Violence against Women*, pp. 1-20.
34. Maguire, B., Sandage, D., Weatherby, G. A. (1999): Crime stories as television news: A content analysis of national big city and small town newscasts, *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, 7: 1-14.
35. Milovanović, I., Vujović, M. (2014): Vizuelna reprezentacija žene u ženskoj štampi, u: Valić Nedeljković, D., Pralica, D. (ur.) *Digitalne medijske tehnologije i društveno obrazovne promene*, 4, Novi Sad: Filozofski fakultet Univerziteta, str. 121-132.
36. Mršević, Z. (2013): *Kvalitativna analiza medijskog izveštavanja o nasilju nad ženama u Srbiji*. Beograd: Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP).
37. Mršević, Z. (2019): *Nasilje i mi: Mediji o nasilju nad ženama*. Beograd: Institut društvenih nauka.
38. Naylor, B. (2001): Reporting violence in the British print media: Gendered stories, *The Howard Journal*, 40(2): 180-194.
39. Novosti (2019): Naložena obdukcija Vasiljkovića: Izbo suprugu pa se obesio?, 25. septembar [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: www.novosti.rs/vesti/naslovna/hronika/aktuelno.291.html:820520-NALOZENA-OBDUKCIJA-VASILJKOVICA-Izbo-suprugu-pa-se-obesio
40. Novosti/Alo (2019): Bela Palanka zavijena u crno: Ovo je Tanja koju je muž izbo nasmrtno! Komšije dale skandaloznu izjavu, *Alo*, 25. septembar [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.alo.rs/vesti/hronika/ovo-je-tanja-koju-je-muz-izbo-nasmrt-komsije-dale-skandaloznu-izjavu-foto/254638/vest>
41. Republički zavod za statistiku (2018): *Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, 2017: Prijave, optuženja i osude*. Bilten br. 643, Beograd.
42. Telegraf (2019): Prvi serijski ubica u Srbiji je baba Anujka iz okoline Pančeva: Ubila je 150 ljudi, davala im ovu čudnu vodicu, 04. maj [online]. Preuzeto 2.10.2019. sa: <https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3057626-prvi-serijski-ubica-u-srbiji-je-vestica-iz-okoline-panceva-ubila-je-150-ljudi-i-nikad-nije-imala-grizu-savesti-video>
43. Telegraf (2019): Valerija (12) se pohvalila u školi da je probala ljudski mozak: Policija je otkrila da je ona s pedofilom ubila čoveka i - pojela ga, 7. maj [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.telegraf.rs/vesti/svet/3058578-valerija-12-se-pohvalila-u-skoli-da-je-probala-ljudski-mozak-policija-je-otkrila-da-je-ona-s-pedofilom-ubila-coveka-i-pojela-ga>
44. Telegraf (2019): Priznao da je polio benzinom i zapalio suprugu Slavicu jer je često izlazila s prijateljicama, 28. maj [online]. Preuzeto 30.09.2019. sa: <https://www.telegraf.rs/vesti/hronika/3065785-priznao-da-je-polio-benzinom-i-zapalio-suprugu-slavicu-jer-je-cesto-izlazila-s-prijateljicama>

45. Telegraf (2019): Ubila prijateljicu na Aljasci: Nepoznat "milijarder" joj obećao mnogo novca za snimke njenog leša, 19. jun [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.telegraf.rs/vesti/svet/3073322-ubila-prijateljicu-na-aljasci-nepoznat-milijarder-joj-obecao-mnogo-novca-za-snimke-njenog-lesa>
46. Telegraf (2019): "Ja sam te rodila i odgajila, a ti me mržiš i na kraju me ubiješ": Zašto srpski sinovi ubijaju majke, 4. oktobar [online]. Preuzeto 10.10.2019. sa: <https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3108962-ja-sam-te-rodila-i-odgajila-a-ti-me-mrzis-i-na-kraju-me-ubijes-zasto-srpski-sinovi-ubijaju-majke>
47. Telegraf.rs/Gazeta.ru (2019): Stjuardesa pronađena mrtva u moskovskom hotelu, sumnja se da ju je ubio ljubomorni dečko, *Telegraf*, 14. jul [online]. Preuzeto 1.10.2019. sa: <https://www.telegraf.rs/vesti/svet/3081967-stjuardesa-pronadjena-mrtva-u-moskovskom-hotelu-sumnja-se-da-ju-je-ubio-ljubomorni-decko>
48. Skillbrei, M-L. (2012): Sisters in crime: Representations of gender and class in the media coverage and court proceedings of the triple homicide at Orderud Farm, *Crime, Media, Culture*, 9(2): 136–152.
49. Vučić, M. (2019): „Mizogino izveštavanje: Ubio ženu jer mu je dala povoda“, *Raskrinkavanje*, 27.05.2019. Preuzeto 10.10.2019. sa <https://www.raskrinkavanje.rs/page.php?id=445>
50. Wong, S.J., Lee, C. (2018): Extra! Extra! The Importance of Victim–Offender Relationship in Homicide Newsworthiness, *Journal of Interpersonal Violence*, 1–21.

MEDIA REPRESENTATIONS OF WOMEN AND MAN AS ACTORS OR VICTIMS INVOLVED IN HOMICIDAL VIOLENCE

Summary: This paper is devoted to the analysis of media representations of homicidal violence in the Republic of Serbia, with specific focus on their gender dimension. Quantitative-qualitative content analysis and discourse analysis of media narratives on homicidal violence encompassed online texts in selected Serbian dailies, and was carried out on the sample of newspaper articles published from May 1, 2019, to October 31, 2019. The results showed that article authors' moralistic judgment derived from their social/gender stereotypes, and subjective perception of social deviance - that is reflected through simplified and biased presentation of the actors and victims, and implicitly suggesting to the audience with whom of them they should empathize with – is marked characteristic of those texts reporting on the lethal violence conducted by males against the intimate partner or family member. It was confirmed what has been described in the literature before, that women committed lethal violence are commonly represented as “fatal beauties”, “bad wives”, or “bad mothers”. Bearing in mind that media plays an important role in “knowledge construction” and significantly influences both the public attitudes and policies, it seems crucial that media is aware of their capacity and improve their practices in this area, including the reporting about violence without creating or preserving wrong beliefs or harmful social and gender stereotypes and biases.

Key words: homicidal violence, homicide, media representation, gender stereotype

